

האחר לשלט על ישראל. הרעתה - נתת רשות לצד האחר של רע לשלט עליהם. אליהו אמר הרעות - נתן רשות לצד הרע לטל נשמתו של זה, וזהו הוא הרעות, והכל סוד אחד.

בא ראה, אליהו אמר, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. משום שהקדוש ברוך הוא אמר לו לאליהו, הגה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלה, וכל מי שזן ומפרנס למי שצריך לו, וכל שפן בימי רעב, הרי נאחז בעץ החיים, וגורם לו ולבניו חיים, והנה בארנו. ועכשו אליהו אמר, כל מי שמקיים נפש בעולם, זוכה לו חיים, וזוכה להאחז בעץ החיים, ועכשו שולט עין המות, הצד של רע, על האלמנה שאתה צוית לזון אותי, משום כך הרעות ולמה הרעתה).

ואם תאמר שרע לא נעשה לאיש מעם הקדוש ברוך הוא - בא ראה, בזמן שאדם הולך לימין, שמירתו של הקדוש ברוך הוא תמיד אצלו, ולא יכול הצד האחר לשלט עליו, והרע הזה נכנע לפניו ולא יכול לשלט. וכיון ששמירת הקדוש ברוך הוא עוברת ממנו, משום שהוא נדבק ברע, אז אותו הרע, כיון שרואה שאין עמו שמירה, אז שולט עליו ובא להשמיד אותו, ואז נתנת לו רשות ונוטל את נשמתו.

משה אמר למה הרעתה, שנתנה רשות לצד הרע לשלט על ישראל, להיות בשעבוד שלו. דבר אחר למה הרעתה - שראה כמה מהם שהיו מתים ונמסרו לצד הרע.

עלייהו דישראל, הרעות, יהבת רשו לסטרא אחרא דרע, למשלט עלייהו. אליהו אמר, הרעות יהבת רשו לסטרא דרע, ליטול נשמתא דדא. ודא הוא הרעות, וכלא רזא חדא.

תא חזי, אליהו אמר, הגם על האלמנה אשר אני מתגורר עמה. בגין דקדשא בריך הוא אמר ליה לאליהו, הגה צויתי שם אשה אלמנה לכלכלה. וכל מאן דזן ומפרנס למאן דאצטריך ליה, וכל שפן ביומי דכפנא, הא אתאחיד באילנא דחיי, וגרים ליה חיים ולבנוי, והא אוקימנא. והשתא אליהו אמר, כל מאן דקיים נפשא בעלמא, זכי ליה חיים וזכי לאתאחדא באילנא דחיי. והשתא שלטא אילנא דמותא סטרא דרע על האלמנה דאנת פקדת למיזן לי. בגין כך הרעות (למה הרעות).

ואי תימא דרע לא אתעביד לבר נש מעם קדשא בריך הוא. תא חזי, בזמנא דבר נש אזיל לימינא, נטירו דקדשא בריך הוא תדיר לגביה, ולא יכיל סטרא אחרא לשלטאה עליה. והאי רע אתכפיא קמיה, ולא יכיל לשלטאה. וכיון דנטירא דקדשא בריך הוא אתעברא מניה, בגין (דף רט ע"א) דאיהו אתדבק ברע, פדין ההוא רע, כיון דחמי דלאו עמיה נטירו, פדין שליט עליה, ואתי לשיצאה ליה, וכדין אתיהיב ליה רשו, ונטיל נשמתיה.

משה אמר למה הרעתה, דאתיהיב ליה רשו לסטרא דרע, למשלט עלייהו דישראל, למהוי בשעבודא דיליה. דבר אחר למה הרעתה, דחמא כמה מנהון דהווי מתין, ואתמסרו בסטרא דרע.

בא ראה, בפעשה שהטוב מתעורר, שהוא הימין, כל השמחה וכל הטוב וכל הברכות נמצאות, והכל הוא בחשאי, כמו שבארוה שאומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, וזה הסוד, משום [שהו יחד] שאז הוא היחוד כראוי.

אמר רבי חייא, וכי אליהו, פיון שהוא גזר והקדוש ברוך הוא מקים, והוא גזר על השמים שלא להוריד טל ומטר, איך הוא פחד מאיזבל ששלחה לו, שכתוב (מלכים א יט) כי כעת מחר אשים את נפשי כנפש אחד מהם, ומיד פחד וברח על נפשו?

אמר לו רבי יוסי, הנה פרשוה שחצדיקים לא רוצים להטריח את רבונם במקום שנוק נמצא [ול] לעין, כמו ששמואל, שכתוב (שמואל א טו) איך אלך ושמע שאול והרגני. אמר לו, עגלת בקר תקח בידך, משום שחצדיקים לא רוצים להטריח את רבונם במקום שנמצא נזק. אף כן אליהו, פיון שראה שנוק נמצא, לא רצה להטריח את רבונו.

אמר לו, אני שמעתי דבר, שהנה באליהו לא כתוב בו ויירא וילך אל נפשו, אלא וירא, ראיה ראה. ומה ראה? אלא ראה שהנה מכמה שנים הולך אחריו מלאך המות, ולא נמסר בידו, ועכשו וילך אל נפשו. מה זה וילך אל נפשו? הלא לקיים הנפש, ומי הוא? עץ החיים להדבק שם.

בא ראה, כלם פתוב את נפשו, וכאן פתוב אל נפשו, וסוד זה שמעתי, שאמר רבי שמעון, כל הנשמות של העולם, כלם יוצאים מאותו נהר ששופע ויוצא, ואת כלם הוא לוקח אותו צרור החיים,

מההוא נהר דנגיד ונפיק,

תא חזי, בפעפתא דטוב אתער, דאיהו ימינא, כל חידו, וכל טיבו, וכל ברכאן משתפחן, וכלא בחשאי איהו, כמה דאוקמוה, דאמרי ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד בחשאי, ורזא דא בגין דהא איהו יחודא דא דא כדקא חזי.

אמר רבי חייא, וכי אליהו, פיון דאיהו גזר, וקודשא ברוך הוא מקיים. ואיהו גזיר על שמיא, דלא לאחתא מטרא וטלא, הין דחיל איהו מאיזבל, דשדרת ליה. דכתיב, (מלכים א יט) כי כעת מחר אשים את נפשי כנפש אחד מהם, ומיד דחיל וערק על נפשיה.

אמר ליה רבי יוסי, הא אוקמוה, דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון, באתר דנזקא אשתפחת (ליה) לעינא. כגוונא דשמואל, דכתיב, (שמואל א טו) איך אלך ושמע שאול והרגני, אמר ליה, עגלת בקר תקח בידך. בגין דצדיקיא לא בעאן לאטרחא למאריהון באתר דנזקא אשתפח. אוף הכי אליהו, פיון דחמא דנזקא אשתפח, לא בעי לאטרחא למאריהו.

אמר ליה, אנא מלה שמענא, דהא באליהו לא כתיב ביה ויירא וילך אל נפשו, אלא (מלכים א יט) וירא. ראיה חמא, אלא חמא דהא מכמה שנין אזל בתריה מלאך המות, ולא אתמסר בידיה. והשתא וילך אל נפשו, מאי וילך אל נפשו, אזל לקיומא דנפשא, ומאן איהו אילנא דחיי לאתדבקא תמן.

תא חזי, פלהו כתיב את נפשו, והכא כתיב אל נפשו, ורזא דא שמענא, דאמר רבי שמעון, כל נשמתין דעלמא, פלהו נפקי